

Nasze publikacje

Our publications

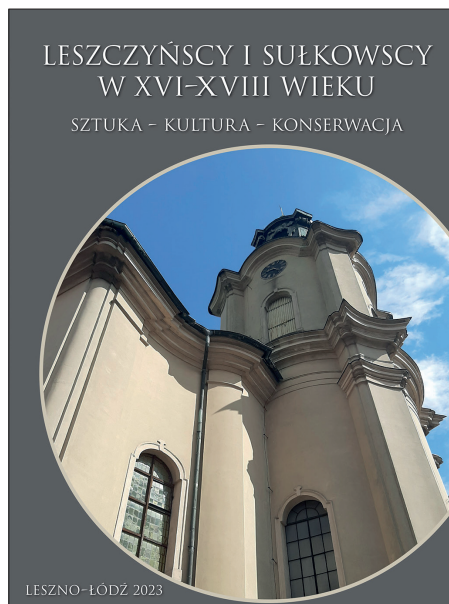
Alina Barczyk, *Warszawskie Leszno. Architektoniczne dzieje jurydyki w XVIII wieku*, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, Fundacja Sztuki Krajobrazu i Architektury, Łódź–Warszawa 2023

Rozwój urbanistyczny Warszawy w znacznej mierze determinowało powstanie i przekształcanie jurydyk. Jedną z nich było Leszno *vel* Nowe Leszno, założone w 1648 roku przez Bogusława Leszczyńskiego, w XVIII stuleciu znajdujące się w rękach Potockich. O randze miasteczka decydowało zatrudnianie uznanych architektów, odpowiedzialnych za projekty siedziby właścicieli, świątyń i budowli użyteczności publicznej – wśród twórców wyróżniali się Giovanni Battista Gisleni i Szymon Bogumił Zug. W XVIII w. jurydyka stała się też miejscem zamieszkania wybitnych przedstawicieli profesji budowlanych i artystycznych (nierzadko związanych z mecenatem królewskim), m.in. Johanna Sigmunda Deybla, Michelangela Palloniego, Łukasza Smuglewicza i jego synów, a także jubilerów: Johanna Georga Bandau oraz Joachima Fryderyka Jacobsona. Analizie poddane zostały wybrane reprezentatywne wątki, tworzące wyobrażenie o strukturze społecznej i najważniejszych dziełach architektury w tej części stolicy.

Monografia jest pierwszym tomem z serii: „Architektura XVII–XVIII w. Źródła rękopiśmienne i ikonograficzne”.

* * *

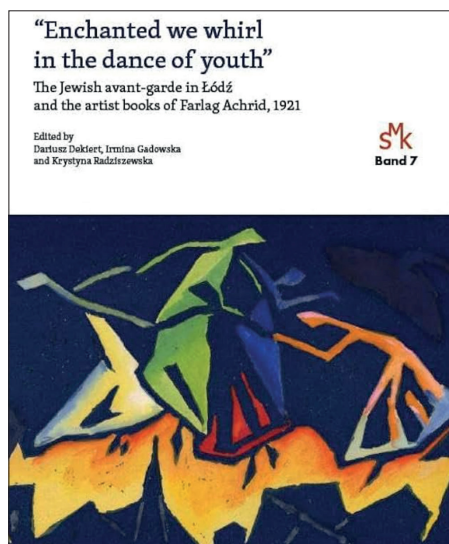

Leszczyńscy i Sułkowscy w XVI–XVIII wieku. Sztuka – kultura – konserwacja, red. Alina Barczyk, Tadeusz Bernatowicz, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, Miasto Leszno, Organizacja Turystyczna Leszno–Region, Leszno–Łódź 2023

Publikacja zawiera artykuły podejmujące tematy związane z dziedzictwem Leszna, a także z aktywnością kulturalną, inicjatywami architektonicznymi oraz dziejami obu tytułowych rodów. Teksty zostały zebrane w ramach czterech rozdziałów: Leszczyńscy w XVII wieku: między Lublinem, Warszawą a Leszmem; Król Stanisław. Polityka i sztuka; Kulturowe i architektoniczne dziedzictwo

Sułkowskich oraz Wieczne upamiętnienie Leszczyńskich: nagrobki, panegiryki, „castrum doloris”. Szerokie spektrum podejmowanych tematów i różnorodność dyscyplin naukowych reprezentowanych przez Autorów poświadczają aktualność szeroko zakrojonych badań nad Leszczyńskimi i Sułkowskimi. Wśród poruszanych zagadnień znajdują się między innymi dzieje obu rodów, inicjatywy architektoniczne i artystyczne oraz dezyderaty fundatorów, a także wątki poświęcone mecenatowi króla Stanisława.

* * *

“Enchanted We Whirl in the Dance of Youth”: The Jewish Avant-Garde in Lodz and the Artist Books of Farlag Achrid, 1921, ed. Dariusz Dekiert, Irmina Gadowska, Krystyna Radziszewska, Harrasowitz Verlag, 2023

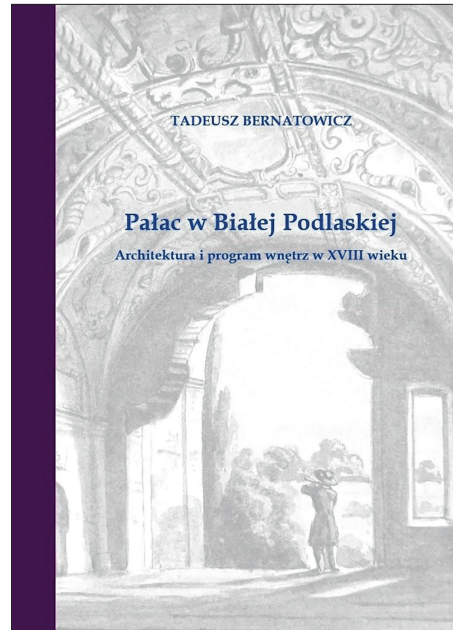
W pierwszych trzech dekadach XX wieku żydowscy artyści z Europy Środkowej i Wschodniej uwolnieni od dyktatu ortodoksyjnej religii, zaakceptowali wizję nowoczesnego świata, włączając się w nurt zmian, które kształtowały europejską kulturę okresu międzywojennego. W Łodzi, która obok Warszawy

była drugim co do wielkości ośrodkiem życia żydowskiego w Polsce, idee „nowej sztuki” realizowane były przez twórców związanych z poetą Mojżeszem Broderem oraz awangardową grupą Jung Idysz. Do tego kręgu należy także przypisać trzy tomy poezji, wydane w 1921 roku przez efemeryczne wydawnictwo Achrid, zawierające utwory poetów żydowskich: Chaima Krula, Dawida Zitmana i Rahel Lipstein, z oryginalnymi ręcznie kolorowanymi linorytami stworzonymi przez Idę Brauner, Ester Carp i Dinę Matus. Publikacja zawiera faksymile oryginalnych książek wydanych przez Achrid, wraz z angielskimi tłumaczeniami wierszy, poprzedzonymi artykułami o środowisku żydowskich pisarzy i malarzy w Łodzi w latach 1918–1939.

* * *

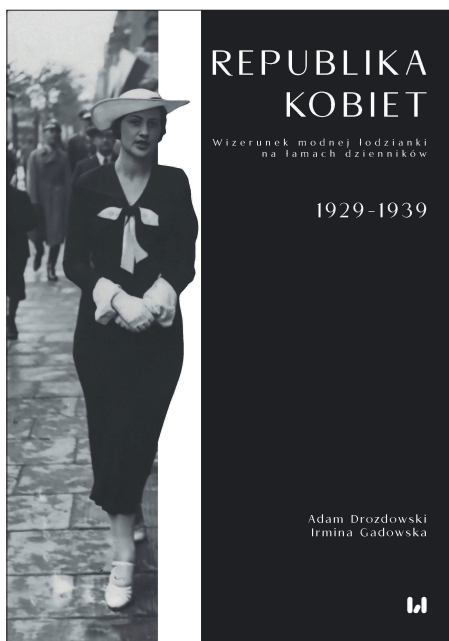
Tadeusz Bernatowicz, *Pałac w Białej Podlaskiej. Architektura i program wnętrz w XVIII wieku*, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, Fundacja Sztuki Krajobrazu i Architektury, Łódź 2024

Pałac Radziwiłłów w Białej Podlaskiej (Radziwiłłowskiej) należał do najokazalszych nowożytnych rezydencji magnackich w Rzeczypospolitej. Niniejsza monografia została podzielona na trzy rozdziały, z których pierwszy przybliża historię dóbr i samego pałacu w Białej Podlaskiej. Kolejna część tekstu jest poświęcona rekonstrukcji programu funkcjonalno-ideowego rezydencji w drugiej połowie XVIII wieku, w okresie największej prosperity majątku, związanej z aktywnością mecenasowską Hieronima Floriana Radziwiłła. Forma istniejąca w czasach magnata w większości została zachowana w kolejnych dekadach, co potwierdzają źródła archiwalne. Do wyposażenia siedziby należały obszerne zbiory dzieł sztuki – przykład stanowi wykaz obrazów z 1760 roku, obejmujący 609 pozycji, nierzadko wieloelementowych. Trzeci rozdział tworzy zarys ukształtowania otoczenia głównej siedziby, czyli zabudowań i kompozycji roślinnych wpisanych w pięciobok fortyfikacji (bądź wykraczających poza narys bastionowy).

Książka została wydana w ramach serii: „Architektura XVII–XVIII w. Źródła rękopiśmienne i ikonograficzne”.

* * *

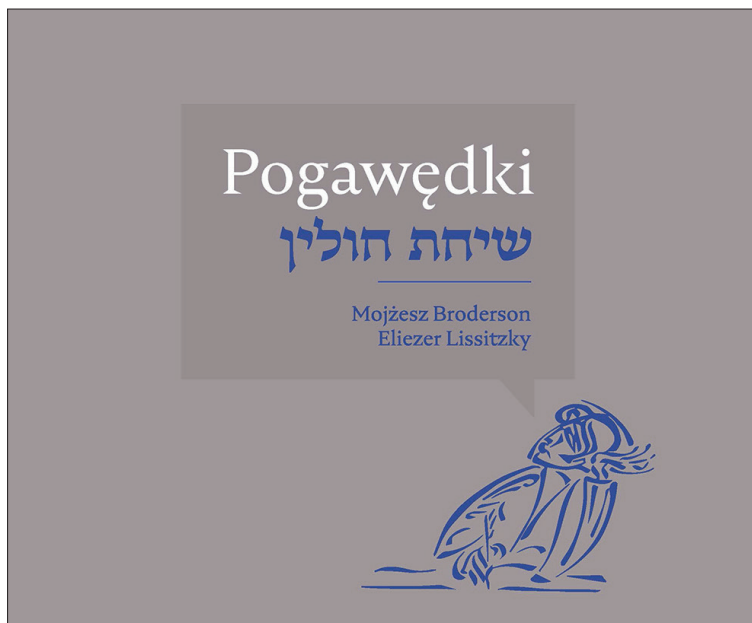

Adam Drozdowski, Irmina Gadowska,
*Republika kobiet. Wizerunek modnej
łodzianki na łamach dzienników.*
1929–1939, Wydawnictwo
Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2024

Książka przenosi czytelnika do lat 30. XX wieku, prezentując wizerunek łodzianki na tle dynamicznie rozwijającego się rynku mody. Autorzy analizują wpływ zachodnioeuropejskich trendów, propagowanych przez prasę, oraz zmiany w kobiecym ubiorze jako część szerszych procesów społecznych i kulturowych, związanych z emancypacją i modernizacją stylu życia. Studium prasy codziennej ujawnia rosnącą rolę kobiet z klasy średniej jako konsumentek,

odbiorczyń reklam i czytelniczek poradników, kształtujących ich nowoczesną tożsamość. Książka przybliży także lokalne wydarzenia promujące modę, takie jak pokazy mód, oraz działalność wybranych zakładów krawieckich, kapelusznich, kuśnierskich i jubilerskich, reklamowanych w prasie, które współtworzyły modowy krajobraz międzywojennej Łodzi.

* * *

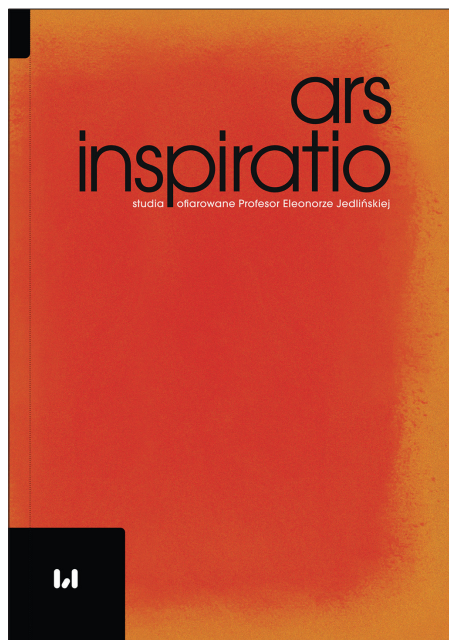
Pogawędki. Artystyczna książka Mojżesza Brodersona i Eliezera Lisickiego, red. Dariusz Dekiert, Irmina Gadowska, Krystyna Radziszewska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2024

Pogawędki. Artystyczna książka Mojżesza Brodersona i Eliezera Lissitzkiego to wyjątkowa publikacja, która łączy w sobie poezję, historię i sztukę. Książka zawiera przekład z jidysz na polski poetyckiego tekstu Mojżesza Brodersona, *Siches chulin. Ajne fun di geszichten*, którego premiera miała miejsce w 1917 roku w Moskwie nakładem Wydawnictwa Chawar. Oryginalną wersję tekstu wzbogacają ilustracje Eliezera Lissitzkiego, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli awangardy, który w swojej pracy łączył tradycję z nowoczesnością.

W tej publikacji oprócz samego przekładu znajdują się także trzy krytyczne teksty autorstwa Krystyny Radziszewskiej, Piotra Rypsona i Dariusza Dekierta, które wnikliwie analizują zarówno literacką wartość utworu, jak i jego miejsce w kontekście kulturowym i artystycznym XX wieku. Ta książka to nie tylko interpretacja jidyszowskiego dziedzictwa, ale także głęboka refleksja nad znaczeniem sztuki, tradycji i tożsamości w kontekście żydowskim.

„Pogawędki” to publikacja, która pozwala czytelnikom zanurzyć się w fascynujący świat żydowskiej awangardy i docenić unikalne połączenie słowa pisanego z nowoczesnym językiem wizualnym, stworzonym przez Brodersona i Lissitzkiego.

* * *

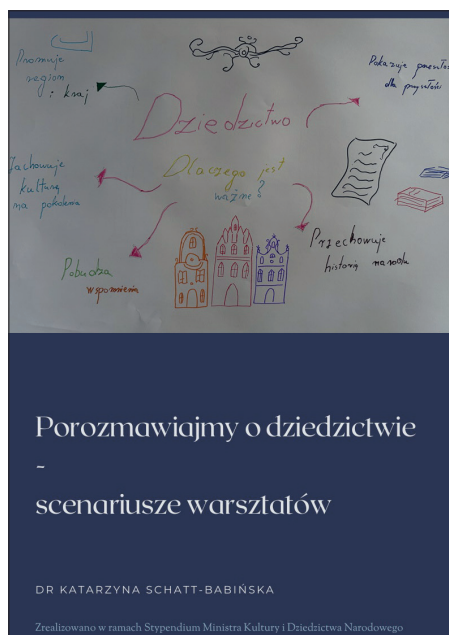

Ars inspiratio. Studia dedykowane Profesor Eleonorze Jedlińskiej, red. Aneta Pawłowska, Krzysztof Stefański, Magdalena Milerowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2024

Prezentowany zbiór studiów jest hołdem dla Profesor Eleonory Jedlińskiej, wybitnej historyczki sztuki, wieloletniej kierowniczk Katedry Historii Malarstwa i Rzeźby w Instytucie Historii Sztuki na Uniwersytecie Łódzkim. Książka odzwierciedlająca szerokie spektrum współczesnej humanistyki, została podzielona na trzy części: SPOJRZENIE W PRZESZŁOŚĆ, W KRĘGU SZTUKI ŻYDOWSKIEJ oraz SZTUKA NOWA,

SPOJRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ. Zawarte w tomie zagadnienia są zgodne z badaniami Pani Profesor, które obejmują teorię i metodologię historii sztuki, sztukę żydowską oraz refleksje na temat sztuki w kontekście Zagłady.

* * *

Katarzyna Schatt-Babińska, *Porozmawiajmy o dziedzictwie – scenariusze warsztatów*, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, Fundacja Sztuki Krajobrazu i Architektury, Łódź 2024

Niniejszy e-book jest efektem projektu „Porozmawiajmy o dziedzictwie – badania pilotażowe i warsztaty”, który został zrealizowany dzięki Stypendium MKiDN. Projekt stanowi nowatorskie, twórcze i interdyscyplinarne przedsięwzięcie, które łączy w sobie metody naukowe (badań jakościowych) z metodami edukacji warsztatowej.

Głównym celem projektu była odpowiedź na pytanie: „Jak młodzież szkół średnich postrzega dziedzictwo kulturowe, jak je definiuje i co o nim wie?”. Wykorzystanymi metodami badawczymi były ankiety oraz zogniskowane wywiady grupowe – FGI. Ankieta służyła jako narzędzie przede wszystkim sprawdzające poziom wiedzy z zakresu ochrony dziedzictwa, natomiast zogniskowany wywiad grupowy (FGI) umożliwił sprawdzenie, jak młodzież postrzega dziedzictwo. Wyniki ankiety stanowiły wstęp do wywiadów FGI, które z kolei posłużyły jako fundament dla opracowywanych scenariuszy warsztatowych.

Publikacja zawiera raport z badań oraz zestaw scenariuszy lekcji i warsztatów dotyczących dziedzictwa. Do publikacji dołączony jest aneks z materiałami edukacyjnymi i kartami pracy. E-book „Porozmawiajmy o dziedzictwie – scenariusze warsztatów” stanowi uzupełnienie edukacji w szkołach średnich w Łodzi. Nauczyciele mogą wykorzystać zawarte w nim scenariusze do przeprowadzenia lekcji historii czy lekcji wychowawczej, wszak wychowanie we wrażliwości do dziedzictwa jest istotnym elementem edukacji w ogóle i edukacji o dziedzictwie w szczególności.

